

(S)

img1

LIETUVOS AUKŠČIAUSIASIS TEISMAS

NUTARTIS

LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2023 m. rugsėjo 12 d.
Vilnius

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Danguolės Bublienės (kolegijos pirmininkė), Gražinos Davidonienės ir Algirdo Taminsko (pranešėjas),

teismo posėdyje kasacine rašytinio proceso tvarka išnaginėjo civilinę bylą pagal **atsakovo A. S.** kasacinį skundą dėl Klaipėdos apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2022 m. spalio 7 d. nutarties peržiūrėjimo civilinėje byloje pagal ieškovo V. O. ieškinį atsakovui A. S. dėl leidimo atlikti servituto kelio remonto darbus be atsakovo sutikimo, tretieji asmenys Nacionalinė žemės tarnyba prie Aplinkos ministerijos (buvusi Nacionalinė žemės tarnyba prie Žemės ūkio ministerijos), Aplinkos apsaugos agentūra, uždaroji akcinė bendrovė „Žuveisa“.

Teisėjų kolegija

n u s t a t ė:

I. Ginčo esmė

1. Kasacinėje byloje sprendžiama dėl teisės normų, reglamentuojančių kelio servituto turinį, kelio servituto turėtojo (viešpataujančiojo žemės sklypo savininko) teisę be tarnaujančiojo žemės sklypo savininko sutikimo įrengti kelią, kai pakeičiama viešpataujančiojo žemės sklypo pagrindinė naudojimo paskirtis ir būdas, aiškinimo ir taikymo.
2. Ieškovas prašė leisti jam be atsakovo sutikimo atlikti kelio servituto, esančio atsakovui nuosavybės teise priklausančiame žemės sklype (duomenys neskelbtini), remonto darbus, nepažeidžiant kelio matmenų, priteisti ieškovui iš atsakovo bylinėjimosi išlaidų atlyginimą.
3. Ieškovas nurodė, jog Klaipėdos apskrities viršininko 2009 m. kovo 5 d. įsakymu Nr. 4-1394-(1.3) atsakovui nuosavybės teise priklausančiame žemės sklype nustatytas kelio servitutas (tarnaujantysis daiktas), 0,12 ha ploto, tam, kad būtų galima patekti į ieškovui nuosavybės teise priklausančią žemės sklypą (duomenys neskelbtini). Šilutės rajono savivaldybės teritorijos bendrajame plane jo sklype yra pažymėta naudingųjų išteklių teritorija; be to, Šilutės savivaldybės administracija yra išdavusi statybos leidimą įrengti tvenkinių sistemą. Ieškovas planuoja jam priklausančiame žemės sklype kasti naudingąsias iškasenas, yra parengęs techninį projektą „Tvenkinių sistemos įrengimas“. Lietuvos geologijos tarnyba prie Aplinkos ministerijos 2020 m. sausio 16 d. UAB „Žuveisa“ išdavė leidimą naudoti (duomenys neskelbtini) telkinio smėlio išteklius ir 2020 m. vasario 17 d. priėmė sprendimą pradėti Šilutės rajono (duomenys neskelbtini) smėlio telkinio išteklių naudojimo plano rengimą, planavimo organizatorė – UAB „Žuveisa“ (ieškovas yra šios bendrovės steigėjas, jam priklauso 100 proc. bendrovės akcijų).
4. Šiuo metu servituto kelio būklė yra labai prasta, jį būtina suremontuoti tam, kad ieškovas galėtų vykdyti tvenkinių kasimo darbus ir išvežti smėlį, t. y. būtina nuimti augalinį sluoksnį, atvežti smėlio ir žvyro mišinio, įrengti kelio pakraščiuose vandens nutekėjimo griovius, nepažeidžiant kelio matmenų. Tokius darbus ieškovas atliktų savo sąskaita, bet darbams atlikti reikia žemės sklypo, per kurį eina kelio servitutas, savininko sutikimo. Ieškovas kreipėsi į atsakovą, tačiau šis nedavė sutikimo. Ieškovo nuomone, nebus pažeidžiami atsakovo teisėti interesai dėl to, kad bus pagerintas kelias, nes bus pagerinta kelio danga, bet matmenys nepasikeis.

II. Pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų procesinių sprendimų esmė

5. Tauragės apylinkės teismas 2022 m. birželio 22 d. sprendimu tenkino ieškinį ir leido ieškovui be atsakovo sutikimo atlikti 2009 m. kovo 5 d. apskrities viršininko įsakymo Nr. 4-1394-(1.3) pagrindu atsakovo sklype įregistruoto kelio servituto remonto darbus, nepažeidžiant kelio matmenų, priteisė iš atsakovo ieškovo naudai 2211,07 Eur bylinėjimosi išlaidų atlyginimo.
6. Teismas nurodė, kad atsakovo žemės sklype nustatyto kelio servituto vietoje yra galimybė važiuoti transporto priemonėmis, ieškovas nustatytu kelio servitutu naudojasi.
7. Lietuvos geologijos tarnybos prie Aplinkos ministerijos direktorius 2020 m. lapkričio 10 d. įsakymu patvirtino Šilutės rajono (duomenys neskelbtini) smėlio telkinio išteklių naudojimo planą, kartu nusprendė pakeisti žemės sklypo, kadastro Nr. (duomenys neskelbtini), pagrindinę naudojimo paskirtį ir žemės gelmių išteklių naudojimo laikotarpiui nustatė paskirtį – kita; naudojimo būdą – naudingųjų iškasenų teritorijos.
8. Teismas, išanalizavęs galiojantį planą ir jo priedus, nustatė, kad vienas tokio plano planavimo uždavinių – nustatyti žaliavos transportavimo kelius. Dėl to buvo parengta schema su transporto patekimo keliais. Iš schemos ir plane esančio aiškinamojo rašto nustatyta, kad įvažiavimo (išvažiavimo) kelias į (iš) ieškovui priklausančią sklypą bus formuojamas siaurės rytinėje žemės sklypo dalyje esančio 4 m pločio servituto lauko keliuko, kuris eina per atsakovui priklausančią žemės sklypą, pagrindu; kelias bus sustiprintas ir pritaikytas sunkiasvoriam transportui judėti. Sąlygos (dėl žaliavos transportavimo kelių) buvo pateiktos svarstyti Aplinkos apsaugos agentūrai, Lietuvos geologijos tarnybai prie Aplinkos

ministerijos, Nacionaliniam visuomenės sveikatos centrui prie Sveikatos apsaugos ministerijos, Nacionalinei žemės tarnybai, Šilutės rajono savivaldybės administracijai. Visos institucijos pritarė plano sąlygoms dėl žaliavos transportavimo kelių. Teismas konstatavo, kad planu patvirtintos ne tik ieškovo sklype nurodyto karjero įrengimo ir veiklos vykdymo techninės sąlygos, bet ir kitų karjerui veikti reikalingų sprendinių, taip pat ir žaliavos transportavimo kelio servituto įgyvendinimo sąlygos.

9. Plano 16 priede nurodyta, kad 300 m ilgio kelio servituto žaliavai įvežti ir išvežti planuojama naudotis 3 m keliu iš 4 m esamo kelio servituto. Dėl to teismas konstatavo, kad patvirtinto ir suderinto plano nuostatos dėl naudojimosi kelio servitutu atitinka apskrities viršininko 2009 m. kovo 5 d. įsakymo pagrindu įregistruotą kelio servitutą (nustatytas kelio plotas 0,12 ha) ir Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – CK) 4.119 straipsnio 2 dalį.
10. Atsakovas laikėsi pozicijos, kad jo žemės sklype nustatytas kelio servitutas patenka į 25 m pločio (duomenys neskelbtini) upės kranto zoną, todėl pagal Lietuvos Respublikos specialiujų žemės naudojimo sąlygų įstatymo 99 straipsnio 11 punkte nustatytą draudimą šis kelias negali būti pritaikytas važiuoti motorinėmis transporto priemonėmis smėlio telkiniui eksploatuoti. Tačiau teismas nusprendė, kad tokią atsakovo poziciją panaikina tiek faktinės aplinkybės, tiek įstatymo straipsnio išimtis.
11. Teismas nepritarė atsakovo pozicijai, kad nustatytas kelio servitutas (jo plotas ir plotis) apima palei upę einantį 2 metrų pločio pėsčiųjų taką. 2009 m. sausio 14 d. apskrities viršininko įsakymo pagrindu įregistruotas kelio servitutas – teisė naudotis pėsčiųjų taku (tarnaujantysis daiktas), jo plotas 0,01 ha. Taigi 2 metrų pločio pėsčiųjų takas yra atskiras kelio servitutas, nustatytas kitu administraciniu aktu.
12. Teismas atmetė kaip nepagrįstus ir atsakovo argumentus, kad atlikus kelio servituto darbus bus pakeista atsakovui priklausančio žemės sklypo paskirtis. Dėl plane nurodytų kelio sustiprinimo darbų (žvyro užpylimo ir smėlio sutankinimo) savaime nepasikeis žemės sklypo paskirtis. Be to, plane nenurodyti kelio servituto turinio ar apimties pakeitimai. Tai, kad atsakovas negalės dirbti viso savo žemės sklypo, nereiškia, jog pasikeis žemės sklypo paskirtis. Tai reiškia, kad atsakovas gali patirti atitinkamų suvaržymų ir (ar) nuostolių.
13. Teismas konstatavo, kad ieškovo naudojamas kelio servitutas sumažina atsakovo galimybę naudotis tik maža sklypo dalimi, tačiau nepažeidžia ieškovo ir atsakovo interesų derinimo ir proporcingumo principų. Atsakovas, savo teisių suvaržymą grindžiantis tuo, kad praras dalį pajamų iš nušienautos pievos deklaravimo, gali šį klausimą spręsti per galimų nuostolių atlyginimą. Atsakovo galimybės naudotis visu savo sklypu sumažinimas yra pagrįstas galiojančiu administraciniu aktu ir institucijų patvirtintu planu. Taigi atsakovo galimybės naudotis visu savo sklypu sumažinimas yra pagrįstas ir teisėtas. Byloje nenustatyta ir neįrodyta, kad dėl atitinkamų remonto darbų nebus pakeista nei kelio servituto apimtis, nei jo turinys ar paskirtis.
14. Teismo vertinimu, ieškovas įrodė, kad naudodamasis galiojančiu kelio servitutu ir tokį kelią sutvirtindamas neproporcingai nesuvaržys atsakovo teisių ir teisėtų interesų. Neatlikęs servituto kelio remonto darbų, ieškovas negalės naudotis kelio servitutu savo teisėms ir teisėtiems interesams įgyvendinti. Būtinybę sustiprinti servituto kelią nustato institucijų patvirtintas planas. Atsakovas neįrodė aplinkybės, kad sustiprinus servituto kelio dangą bus pažeistos melioracijos sistemos, vandens nutekėjimo keliai. Teismo manymu, institucijoms tvirtinant planą buvo atsižvelgta į atsakovo nurodytas aplinkybes, o kitokių aplinkybių byloje nenustatyta.
15. Teismas konstatavo, kad, šalims nesutariant dėl kelio servituto darbų atlikimo, yra pagrindas leisti ieškovui be atsakovo sutikimo atlikti kelio servituto remonto darbus, nepažeidžiant kelio matmenų.
16. Klaipėdos apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, išnagrinėjusi bylą pagal atsakovo apeliacinį skundą, 2022 m. spalio 7 d. nutartimi Tauragės apylinkės teismo 2022 m. birželio 22 d. sprendimą paliko nepakeistą.
17. Teisėjų kolegija pritarė pirmosios instancijos teismo išvadai, kad atsakovo žemės sklype nustatyto kelio servituto vietoje yra galimybė važiuoti transporto priemonėmis ir ieškovas naudojasi nustatytu kelio servitutu.
18. Įvertinusi tai, kad CK normose nustatyta pareiga servituto turėtoji remontuoti ir kitaip tinkamai išlaikyti tarnaujantįjį daiktą, o kai servituto turinį sudarančiomis teisėmis naudojasi ir pats tarnaujančiojo daikto savininkas, pareiga tinkamai išlaikyti tarnaujantįjį daiktą tenka abiem subjektams proporcingai naudojimuisi daiktu, kolegija nusprendė, jog šiuo atveju atsakovas turėjo įrodyti, kad servituto turėtojo ketinami atlikti darbai neproporcingai apribos atsakovo kaip sklypo savininko teises.
19. Byloje pateikti įrodymai (kelio nuotraukos, prie antstolio faktinių aplinkybių konstatavimo protokolo pridėtos nuotraukos) patvirtina prastą kelio būklę: kelias vietomis apsemtas, išryškėjusios gilios vandeningos provėžos minkštame viršutiniame žemės sluoksnyje.
20. Kolegija pritarė pirmosios instancijos teismo išvadai, kad plano nuostatos dėl naudojimosi kelio servitutu atitinka 2009 m. kovo 5 d. apskrities viršininko įsakymo Nr. 4-1394-(1.3) pagrindu įregistruotą kelio servituto apimtį – 0,12 ha, pažymėjo, kad dėl kelio sutvirtinimo nesikeis administraciniu aktu nustatyto kelio servituto apimtis.
21. Kolegija atmetė kaip nepagrįstus atsakovo argumentus, kad ieškovas galimai nuo pat pradžių neteisėtai naudojo servituto kelią, einantį upės pakrante. Kelio servitutas nustatytas administraciniu aktu, yra galiojantis ir naudojamas, atsakovas nereiškia reikalavimo dėl jo panaikinimo ir pakeitimo. Be to, nagrinėjamu atveju taikytina draudimo vandens telkinio pakrantės apsaugos juostoje važiuoti motorinėmis transporto priemonėmis arčiau nei 25 metrai nuo vandens telkinio kranto išimtis (Specialiujų žemės naudojimo sąlygų įstatymo 99 straipsnio 11 punkto a papunktis). Kolegija atkreipė dėmesį į tai, kad dalis kelio servituto patenka į paviršinių vandens telkinių apsaugos juostos zoną, kurioje pagal Specialiujų žemės naudojimo sąlygų įstatymo 100 straipsnio nuostatas draudžiama atlikti darbus ir veiksmus, draudžiamus paviršinių vandens telkinių apsaugos zonoje, taip pat nustatomi papildomi ribojimai ir draudimai. Tačiau ieškovo numatomų atlikti darbų teisėtumui įvertinti taikytina šio įstatymo 100 straipsnio 4 punkto b papunktis nustatyta išimtis. Be to, išteklių naudojimo planas buvo suderintas su kompetentingomis institucijomis ir patvirtintas Lietuvos geologijos tarnybos prie Aplinkos ministerijos direktoriaus 2020 m. lapkričio 10 d. įsakymu, taigi nėra pagrindo ginčyti ieškovo numatomos vykdyti veiklos teisėtumą.
22. Kolegija pažymėjo ir tai, kad 2009 m. sausio 14 d. apskrities viršininko įsakymo Nr. 4-194-(1.3) pagrindu buvo įregistruotas kelio servitutas – teisė naudotis pėsčiųjų taku (tarnaujantysis daiktas), plotas – 0,01 ha. Pirmosios instancijos teismas pagrįstai nusprendė, kad 2 metrų pločio pėsčiųjų takas yra atskiras kelio servitutas, nustatytas kitu administraciniu aktu. Kolegija iš esmės pritarė pirmosios instancijos teismo išvadai, kad abu kelio servitutai neapriėpia vienas kito, kartu pažymėdama ir tai, kad byloje nėra pakankamai duomenų teigti, jog servitutai nesutampa, tačiau atsakovo nurodomas faktas dėl servitutų sutapties nepagrindžia, jog numatomais atlikti kelio remonto darbais būtų pažeistas servituto naudotis pėsčiųjų taku turinys. Pėsčiųjų tako servitutas nagrinėjamu atveju nustatytas ankstesniu administraciniu aktu nei kelio servitutas, be to, CK 4.119 straipsnio 1 dalies nuostata neleidžia daryti išvados, kad bus apribotos pėsčiųjų tako servitutu suteikiamos teisės, nes keliu galima naudotis ir kaip pėsčiųjų taku.
23. Kolegija pažymėjo, kad numatomų ieškovo darbų tinkamas įforminimas ir įteisinimas nėra šios bylos nagrinėjimo dalykas. Iš ieškovo pateiktų duomenų yra aiški planuojamų atlikti darbų apimtis, o atsakovas neįrodė, jog dėl tokių darbų būtų neproporcingai apribota jo nuosavybės teisė, taigi pirmosios instancijos teismas pagrįstai leido ieškovui suremontuoti kelią be atsakovo sutikimo. Ieškovas, atlikdamas darbus, turės pasirūpinti tinkamu jų įforminimu ir įteisinimu (pavyzdžiui, kreiptis dėl statybos leidimo išdavimo, jeigu to reikia pagal viešosios teisės aktus).
24. Kolegija iš esmės pritarė apeliacinio skundo argumentui, kad nėra viena iš planą vertinusių ir patvirtinusių institucijų nevertino, kokį poveikį kelio remontas turės atsakovo teisėtiems interesams, ar yra kitas alternatyvus kelias žaliavoms transportuoti. Atsiliepime į apeliacinį skundą Aplinkos apsaugos agentūra nurodė, kad ji derino išteklių naudojimo planus, bet jos kompetencijai nepriskirta nagrinėti žemės nuosavybės, jos valdymo ir naudojimo, tvarkymo klausimų.

25. Kolegija atmetė kaip nepagrįstą argumentą, kad teismas, pažeisdamas Lietuvos Respublikos Konstitucijos 23 straipsnio nuostatas, leido ieškovui naudoti atsakovui nuosavybės teise priklausančią viršutinį žemės sluoksnį be jokių apribojimų, suvaržymų. Šiuo atveju atsakovo sklype nustatytas kelio servitutas, o servituto turėtojas saistomas pareigos tinkamai prižiūrėti ir išlaikyti tarnaujantįjį daiktą. Nei servituto nustatymas, nei jo priežiūros darbai neatima iš tarnaujančiojo daikto savininko nuosavybės teisės, taip pat teisės į nuostolių atlyginimą. Jeigu dėl kelio servituto remonto darbų atsakovas patirs nuostolių, jis turės teisę kreiptis į teismą dėl nuostolių atlyginimo. Dėl numatomų atlikti kelio darbų – žvyro užpylimo ar smėlio sutankinimo – žemės sklypo paskirtis savaime nepasikeis. Ieškovo numatomame darbų plane nėra nustatyti kelio servituto turinio ar apimties pakeitimai. Ieškovas gali tartis su atsakovu dėl galimų nuostolių atlyginimo užtikrinimo. Teismas nurodė, kad siūlė atsakovui spręsti nuostolių atlyginimo užtikrinimo klausimą, susitarant su ieškovu arba pateikiant priešiškinį, tačiau atsakovas atsisakė spręsti šį klausimą.
26. Kolegija pažymėjo ir tai, kad šioje byloje nebuvo sprendžiamas kelio servituto nustatymo klausimas, todėl nebuvo jokio pagrindo spręsti ir jo atlygintinumo klausimą, o nuostolių klausimą atsakovas atsisakė spręsti.
27. Ieškovo naudojimas kelio servitutu apriboja atsakovo galimybę naudotis tik maža sklypo dalimi, taigi ieškovo ir atsakovo interesų derinimo ir proporcingumo principų nepažeidžia. Aplinkybė, kad yra atsakovo nurodoma galimybė pravažiuoti per (duomenys neskelbtini) kaimą ir taip pasiekti ieškovo žemės sklypą, nepaneigia ieškovo teisės naudotis kelio servitutu. Atsakovas nereikšė reikalavimo pakeisti kelio servitutą ar jį panaikinti, todėl šiuo metu ieškovas turi teisę naudotis kelio servituto suteikiamomis teisėmis. Kita vertus, ieškovo į bylą pateiktame Nacionalinės žemės tarnybos Šilutės skyriaus 2022 m. gegužės mėn. atsakyme nurodyta, jog tokios galimybės nėra.

III. Kasacinio skundo ir atsiliepimo į jį teisiniai argumentai

28. Kasaciniu skundu atsakovas prašo panaikinti Tauragės apylinkės teismo 2022 m. birželio 22 d. sprendimą ir Klaipėdos apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2022 m. spalio 7 d. nutartį ir ieškinį atmesti. Kasacinis skundas grindžiamas šiais argumentais:
- 28.1. Teismai netinkamai aiškino ir taikė CK 4.112 straipsnio 2, 3, 5 dalių normas, reglamentuojančias servituto turinį ir jo keitimą, nes nepagrįstai išplėtė pirminį atsakovo žemės sklype įregistruotą kelio servituto turinį, pagal faktines aplinkybes nustatytą ieškovo žemės ūkio paskirties sklypui ir turėjusį užtikrinti ieškovo sklypo naudojimą žemės ūkio veiklai, leisdami servituto kelią pagerinti ir pritaikyti jį važiuoti sunkiasvorėmis transporto priemonėmis į ieškovo žemės sklypą, kurio paskirtis pakeista, nustatytas kitas jo naudojimo būdas. Pasikeitus aplinkybėms, ieškovas kaip viešpataujanciojo daikto savininkas neteikė teismui prašymo pakeisti kelio servituto turinį, kaip tai įtvirtinta CK 4.112 straipsnio 5 dalyje, taigi teismai neturėjo pagrindo pakeisti kelio servituto turinio. Teismai iš esmės kelio servituto turinį pakeitė remdamiesi įsakymu, kuriuo ieškovo žemės sklype patvirtintas žemės gelmių išeklių naudojimo planas ir pakeista jo žemės sklypo paskirtis ir naudojimo būdas. Teismai pažeidė CK 4.112 straipsnio 2 dalį, nes, kilus abejonų dėl kelio servituto turinio ir nesant galimybių tiksliai jį nustatyti, laikoma, kad servitutas yra mažiausias, o jeigu nustatant servitutą ar vėliau nebuvo konkrečiai nustatytas servituto turinys, jį lemia viešpataujanciojo daikto naudojimo pagal paskirtį poreikiai (CK 4.112 straipsnio 3 dalis). Šiuo atveju teismai nukrypo nuo teismų praktikos (pvz., Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2019 m. sausio 4 d. nutarties civilinėje byloje Nr. e3K-3-49-248/2019), pažeidė minimalaus tarnaujančiojo daikto savininko teisių ribojimo principą ir nepagrįstai leido ieškovui remontuoti kelią, kuriam nustatytas servitutas, ir pritaikyti jį sunkiasvorių technikai važiuoti. Tokiu teismų sprendimu buvo pakeistas pirminis kelio servituto turinys.
- 28.2. Atsakovo žemės ūkio paskirties žemės sklype yra įregistruota paviršinio vandens telkinio pakrančių apsaugos juosta, taip pat jo sklype registruoti du servitutai: kelio servitutas-pėsčiųjų takas (0,01 ha ploto) ir kelio servitutas (0,12 ha). Dėl žemės sklypo plano mastelio ir dėl abriso mastelio kyla pagrįstų abejonų, kad šie servitutai (kelio servitutas, kurio plotas 4 m, ir pėsčiųjų takas, kurio plotas 2 m) sutampa, taigi yra 2–6 m nuo upės kranto. Bylą nagrinėję teismai, tenkindami ieškinį, iš esmės leido ieškovui vykdyti žemės darbus, kurių sąvoka pateikiama Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2016 m. gruodžio 2 d. įsakymu Nr. D1-848 patvirtinto statybos techninio reglamento STR 1.06.01.01:2016 nuostatose. Tačiau, pagal Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų 100 straipsnio 3 punkto nuostatą, tokie darbai draudžiami atlikti paviršinių vandens telkinių pakrantės apsaugos juostose. Taigi tenkindami reikalavimą dėl kelio servituto remonto, teismai neįvertino to, kad dalis tokio kelio patenka į (duomenys neskelbtini) upės pakrantės apsaugos juostą, be to, nepagrįstai taikė Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo 100 straipsnio 4 punkto b papunktyje nustatytą išimtį. Šia norma nustatyta draudimo pakrantės apsaugos zonoje išimtis, kai statomi šią juostą kertantys keliai. Tai reiškia, kad išlyga nustatyta ne bet kokiems keliams, o tik tiems, kurie kerta paviršinių vandens telkinių pakrantės apsaugos juostą ir kartu patį paviršinių vandens telkinį (upės atveju tai galiotų statant kelią ir tiltą, taip planuojant patekiną iš vieno upės kranto į kitą). Atsakovo žemės sklype nėra kelio kaip inžinerinio statinio, visas jam priklausančios žemės sklypas yra žemės ūkio paskirties, tai daugiametė pieva. Be to, ieškovas pirmosios instancijos teismo posėdžio metu tvirtino, kad neketina vykdyti kelio statybos darbų. Nagrinėjamu atveju atsakovo sklype nustatytas kelio servitutas (bet ne pats statinys – kelias) ir ieškovas prašo jį remontuoti (o ne statyti statinį), t. y. prašo remontuoti servituto kelią, kuris eina (duomenys neskelbtini) upės pakrante 28,4 m ruožu.
- 28.3. Teismai netinkamai aiškino Lietuvos Respublikos kelių įstatymo 2 straipsnio 5 punkte nustatytą kelio sampratą, taip pat CK 4.111, 4.112, 4.117, 4.118, 4.119 straipsniuose nustatytą kelio servituto sampratą bei jų turinį, taip pat veiklos apribojimus paviršinių vandens telkinių apsaugos zonoje ir pakrantės apsaugos juostose apibrėžiančias Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo 99 straipsnio 11 punkto, 100 straipsnio 1 punkto nuostatas. Teismai atsakovo žemės ūkio paskirties žemės sklype įregistruotą kelio servitutą nepagrįstai prilygino keliui (inžineriniam statiniui), kaip jis apibrėžtas Kelių įstatymo 2 straipsnio 5 punkte. Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų 99 straipsnio 11 punkte, 100 straipsnio 1 dalyje nustatytas draudimas paviršinių vandens telkinių apsaugos zonoje važiuoti motorinėmis transporto priemonėmis ir jas statyti arčiau kaip 25 m nuo vandens telkinio kranto, atlikti darbus ir veiksmus. Minėto Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų 99 straipsnio 11 punkto a papunktyje nustatyta tokio draudimo išimtis, kai motorinė transporto priemonė važiuoja ar statoma čia esančiuose keliuose. Nagrinėjamu atveju paties kelio nėra, įregistruotas tik kelio servitutas. Taigi teismai nepagrįstai taikė išimtį žemės ūkio paskirties žemės sklype įregistruotam kelio servitutui ir padarė klaidingą išvadą, jog paviršinio vandens telkinio apsaugos zonoje (kartu ir paviršinio vandens telkinio pakrančių apsaugos juostose) arčiau nei 25 m atstumu nuo vandens telkinio kranto ieškovo prašymu galima remontuoti kelią, kuriam nustatytas kelio servitutas, pritaikant jį važinėti sunkiasvorių kelių transporto technika.
29. Ieškovas atsiliepimu į kasacinį skundą prašo kasacinį skundą atmesti, o Klaipėdos apygardos teismo 2022 m. spalio 7 d. nutartį palikti nepakeistą. Atsiliepime nurodomi šie argumentai:
- 29.1. Teismai tinkamai aiškino ir taikė servitutą, jo turinį reglamentuojančias teisės normas ir, leisdami pagerinti kelią, neišplėtė kelio servituto turinio. Tokia teisė (važiuoti transporto priemonėmis per atsakovui priklausančią žemės sklypą) ieškovui suteikta CK 4.119 straipsnio 1 dalies pagrindu. Kadangi nebuvo pateikta viešpataujanciojo daikto savininko prašymo pakeisti kelio servituto turinį, kaip tai nustatyta CK 4.112 straipsnio 5 dalyje, tai teismas neturėjo pagrindo pakeisti kelio servituto turinio. Ieškovas pažymi, kad CK 4.112 straipsnio 5 dalyje nustatyta teisė, o ne pareiga prašyti keisti servituto turinį. Be to, teismui leidus ieškovui atlikti servituto kelio remontą, iš esmės niekas nepasikeitė, nes ieškovas turi teisę naudotis kelio servitutu, važiuoti visomis transporto priemonėmis, kaip ir nustatyta CK 4.119 straipsnio 1 dalyje.
- 29.2. Bylą nagrinėję teismai nespėdė klausimų dėl žemės darbų vykdymo, kranto linijos ar reljefo keitimo. Teismai, remdamiesi ieškovo kaip servituto turėtojo pareiga prižiūrėti ir taisyti kelią, pagrįstai leido atlikti atsakovo žemės sklype be jo sutikimo tokio kelio

remonto darbus, nepažeidžiant kelio matmenų. Taigi teismai tinkamai taikė CK 4.114 straipsnio 1–2 dalies normas. Atsakovas nepagrįstai servituto kelio remontą prilygina kelio, kaip inžinerinio statinio, statybai. Nepagrįsti kasacinio skundo argumentai, kad ieškovo planuojami atlikti darbai pagal STR 1.06.01:2016 „Statybos darbai. Statinio statybos priežiūra“ 4.1 punktą vertintina kaip žemės darbai ir kad tokius nagrinėjamu atveju draudžiama atlikti.

29.3. Atsakovas klaidingai interpretuoja teismo išvadą, kad sutampant pėsčiųjų tako ir kelio servitutams, bus galima važiuoti pėsčiųjų taku važiuoti motorinėmis transporto priemonėmis. Apeliacinės instancijos teismas, įvertinęs faktines aplinkybes ir teisinį reglamentavimą, iš esmės nusprendė, kad pėsčiųjų tako servitutu suteikiamos teisės apribotos nebus, nes keliu galima naudotis ir kaip pėsčiųjų taku.

29.4. Atsakovas nepagrįstai kelia klausimą dėl netinkamai taikomos Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo 100 straipsnio 4 punkto b papunktyje nustatytos išlygos. Atsakovas lingvistškai aiškina normoje pateiktą sąvoką ir nepagrįstai teigia, kad tik kertantys keliai gali būti įrengiami paviršinių vandens telkinių apsaugos juostose. Nagrinėjamu atveju nėra duomenų, kad ieškovas ketintų statyti kelius nors statinius, taip pat ir kelią, todėl kelio servituto remonto darbai negali būti prilyginami statinio (kelio) statybai. Atsakovas pripažįsta, kad ieškovas nesirengia statyti kelio, kaip inžinerinio statinio, bet vėliau daro nepagrįstą išvadą, jog remontuoti jau esamą kelią yra draudžiama, nes tai draudžia Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo 100 straipsnis. Ieškovo nuomone, atsakovas daro klaidingas išvadas, nes Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo 100 straipsnio, susijusio su statinių, kartu ir kelių statyba, nuostatos ir išimtys niekaip neprieštarauja esamo kelio servituto remonto darbams. Ar būtų tai kelias, kaip inžinerinis statinys, ar kelio servitutas, juo suteikiama teisė važiuoti įvairiomis transporto priemonėmis. Kai kelio servitutu suteikiama teisė važiuoti transporto priemonėmis, papildomai nenustatant galimybės pasinaudoti juo kitais tikslais ir nenustatant naudojimosi juo apribojimų, laikoma, kad tokiu keliu galima važiuoti įvairiomis transporto priemonėmis ir naudotis kaip pėsčiųjų taku (CK 4.119 straipsnis).

Teisėjų kolegija

konstatuoja:

IV. Kasacinio teismo argumentai ir išaiškinimai

Dėl teisės normų, reglamentuojančių kelio servituto turinį, aiškinimo ir taikymo

30. CK 4.117 straipsnyje nustatyta, kad kelio servitutu gali būti nustatoma teisė naudotis pėsčiųjų taku, antžeminėmis transporto priemonėmis skirtu keliu ir taku galvijams varyti.
31. Taigi, kelio servitutu gali būti suteikiama jo turėtojai teisė naudotis ne tik keliu, skirtu antžeminėmis transporto priemonėmis, bet ir teisė naudotis taku, skirtu galvijams varyti, bei pėsčiųjų taku, t. y. kelio servitutu vadinamas ir tako servitutas.
32. Kelio servitutų atribojimui skirtas reglamentavimas įtvirtintas CK 4.118 straipsnyje „Kelio servitutas, suteikiantis teisę naudotis pėsčiųjų taku“, CK 4.119 straipsnyje „Kelio servitutas, suteikiantis teisę važiuoti transporto priemonėmis“ ir CK 4.120 straipsnyje „Kelio servitutas, suteikiantis teisę varyti galvijus“. Todėl CK 4.119 straipsnio 1 dalis, kurioje nustatyta, kad kai kelio servitutu suteikiama teisė važiuoti transporto priemonėmis, papildomai nenustatant galimybės pasinaudoti juo kitais tikslais ir nenustatant naudojimosi juo apribojimų, laikoma, kad tokiu keliu galima važiuoti įvairiomis transporto priemonėmis ir naudotis kaip pėsčiųjų taku, negali būti aiškinama kaip apibrėžianti kiekvieną konkrečią atvejų nustatytą kelio servituto, suteikiančio teisę važiuoti transporto priemonėmis, turinį. Pagal šią normą, aiškinant ją kartu su CK 4.118 ir 4.120 straipsniuose nustatytu teisiniu reguliavimu, kelio servitutu, suteikiančiu teisę važiuoti transporto priemonėmis, suteikiama teisė važiuoti ne tik variklio neturinčiomis dviratėmis transporto priemonėmis, kaip tai nustatyta CK 4.118 straipsnio, reglamentuojančio kelio servitutą, suteikiantį teisę naudotis pėsčiųjų taku, 1 dalyje, bet ir visomis kitomis transporto priemonėmis. Kadangi, pagal CK 4.119 straipsnio 1 dalyje nustatytą teisinį reguliavimą, kelio servitutu, suteikiančiu teisę važiuoti transporto priemonėmis, suteikiama teisė ne tik važiuoti įvairiomis transporto priemonėmis, bet ir naudotis kaip pėsčiųjų taku, o kelio servitutu, suteikiančiu teisę naudotis pėsčiųjų taku, suteikiama ir teisė vesti už pasaito galvijus, vadinasi, žemės sklype esant nustatytam kelio servitutui, suteikiančiam teisę važiuoti transporto priemonėmis, ta žemės sklypo vieta, kurioje nustatyta teisė naudotis tokiu servitutu suteikiamomis teisėmis, bendriausia prasme servituto turėtojas turi teisę važiuoti įvairiomis transporto priemonėmis, eiti kaip pėsčiasis ir vesti už pasaito galvijus.
33. Konkrečių atvejų nenustatant kelio servituto, suteikiančio teisę važiuoti transporto priemonėmis, turinį turi būti taikomas CK 4.112 straipsnyje „Servituto turinys“ įtvirtintas teisinis reguliavimas.
34. Kadangi nagrinėjamoje byloje sprendžiamas ginčas yra susijęs su ieškovo V. O., kaip 2009 m. kovo 5 d. apskrities viršininko įsakymu Nr. 4-1394-(1.3) nustatyto kelio servituto turėtojo, teisių įgyvendinimu ir pareigų vykdymu, svarbu tiksliai nustatyti šio servituto turinį.
35. Byloje nėra ginčo, kad kelio servitutu ieškovui suteikta teisė naudotis 0,12 ha atsakovui nuosavybės teise priklausančio žemės sklypo (duomenys neskelbtini) dalimi, esančia prie šio sklypo ribos rytų pusėje. Atsakovas neginčija, kad kelio servitutu ieškovui suteikta teisė naudotis 4 metrų pločio keliu, kurio ilgis atsakovo sklype yra 300 metrų.
36. Nors ieškovas teigia, kad jis naudojosi kelio servitutu suteikiamomis teisėmis ir su žemės ūkio veikla susijusiais tikslais į savo žemės sklypą važinėdavo žemės ūkio technika atsakovo sklypu, kuriame yra daugiametė pieva, todėl kai kur pievoje yra vandeniui užpildytos provėžos, o atsakovas teigia, kad matomo (išvažinėto) keliuko, kuriuo būtų naudojęsis ieškovas, atsakovo žemės sklype nėra, byloje nustatyta, kad ieškovo žemės sklype yra daugiametė pieva, ant visos jos yra augalinis sluoksnis, jokios kelio sankasos nėra, kelio servituto nustatymo momentu tiek ieškovo, tiek ir atsakovo žemės sklypai buvo žemės ūkio paskirties.
37. Kadangi 2009 m. kovo 5 d. apskrities viršininko įsakyme Nr. 4-1394-(1.3) kelio servituto turinys konkrečiai nėra nustatytas, sprendžiant dėl jo turinio taikytinos CK 4.112 straipsnio 2 ir 3 dalys, kuriose nustatyta, kad, kilus abejonių dėl servituto turinio ir nesant galimybių tiksliai jį nustatyti, laikoma, kad servitutas yra mažiausias (2 dalis), o jeigu nenustatant servitutą ar vėliau nebuvo konkrečiai nustatytas servituto turinys, jį sąlygoja viešpataujančiojo daikto naudojimo pagal paskirtį poreikiai (3 dalis).
38. Teisėjų kolegija pažymi, kad daikto naudojimas pagal paskirtį sietinas ne tik su faktiniu daikto pritaikomumu (galimybė gauti naudą, kurią paprastai galima gauti pasinaudojus daikto savybėmis), bet ir daiktui nustatytu teisiniu režimu, kuris, be kita ko, apima ir teisės aktais nustatytą daikto paskirtį, naudojimo būdą.
39. Šios nutarties 36 punkte minėta, kad kelio servituto nustatymo momentu ieškovo žemės sklypas buvo žemės ūkio paskirties. Lietuvos Respublikos žemės įstatymo 21 straipsnio 1 dalies 1 punkte nustatyta, kad žemės savininkai ir kiti naudotojai privalo naudoti žemę pagal pagrindinę naudojimo paskirtį ir naudojimo būdą.
40. Kadangi 2009 m. kovo 5 d. apskrities viršininko įsakymu Nr. 4-1394-(1.3) nustatytu kelio servitutu ieškovui buvo suteikta teisė naudotis

atsakovo žemės sklypo (duomenys neskelbtini) 0,12 ha dalimi, esančia prie šio sklypo ribos rytų pusėje, ja ieškovas turėjo teisę naudotis patekti į jam nuosavybės teise priklausančią žemės sklypą tiek, kiek būtina ir pakankama tam, kad būtų užtikrintas žemės sklypo naudojimas pagal paskirtį, vadinasi, ieškovui kelio servitutu buvo suteikta teisė važiuoti atsakovo žemės sklypu (konkrečiai jo vieta, dėl kurios nagrinėjamoje byloje ginčo nėra) ne bet kokiomis (įvairiomis) transporto priemonėmis, bet tik žemės ūkio veiklai naudojama technika. Atsižvelgiant į tai, kad žemės ūkio darbai yra sezoninio pobūdžio, tai nulėmė ir naudojimosi kelio servitutu suteikiamų teisių sezoniskumą bei intensyvumą.

41. Servitutu tam tikra apimtimi yra ribojamos daikto, tampančio tarnaujančiuoju, savininko nuosavybės teisės. Nuosavybės teisė jokiais atvejais neturi būti varžoma nepagrįstai, tam būtinas objektyvus pagrindas. Dėl to ir daikto suvaržymas servitutu pateisinamas tik esant svarbioms priežastims (kai yra objektyviai būtinas). Kasacinio teismo išaiškinta, kad, nustatant servitutą, turi būti laikomasi minimalaus tarnaujančiojo daikto savininko teisių ribojimo principo ir viešpataujančiojo daikto savininkui gali būti suteikiamos teisės naudotis tarnaujančiuoju daiktu tiek, kiek būtina objektyviai viešpataujančiajam daiktui naudoti pagal paskirtį. Tai reiškia, kad turi būti paisoma daiktų savininkų nuosavybės teisių gynimo pusiausvyros, siekiant užtikrinti tinkamą naudojimąsi viešpataujančiuoju daiktu minimaliai apribojant tarnaujančiojo daikto savininko teises. Dėl to teismas, nagrinėdamas tokio pobūdžio bylas, pirmiausia turi įsitikinti, kad servitutas yra būtinas viešpataujančiajam daiktui naudoti. Tam teismas turi įvertinti, ar nenustačius servituto įmanoma savininkui normaliomis sąnaudomis tinkamai naudotis jam priklausančiu daiktu pagal paskirtį, ar daikto savininkas, siekdamas įgyti servituto teisę į kito asmens nekilnojamąjį turtą, išnaudojo visas objektyvias ir įmanomas galimybes, kad galėtų savo daiktu tinkamai naudotis, neapribodamas kito asmens nuosavybės teisių ir interesų (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2019 m. sausio 4 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-49-248/2019, 15 punktas ir jame nurodyta kasacinio teismo praktika).
42. Teisėjų kolegija pažymi, kad nors pirmiau minėta kasacinio teismo praktika suformuota civilinėse bylose, kuriose buvo sprendžiama dėl servituto nustatymo teismo sprendimu, ji taikytina ir nagrinėjamoje byloje, kurioje aktualus administraciniu aktu nustatyto servituto turinio klausimas, kadangi tiek teismo sprendimu, tiek administraciniu aktu nustatomu servitutu suteikiama teisė į svetimą nekilnojamąjį daiktą ir suvaržomos to daikto savininko teisės prieš jo valią.

Dėl kelio servituto turėtojo (viešpataujančiojo žemės sklypo savininko) teisės be tarnaujančiojo žemės sklypo savininko sutikimo įrengti kelią ar atlikti pagrindinius jo remonto darbus, kai pakeičiama viešpataujančiojo žemės sklypo pagrindinė naudojimo paskirtis ir būdas

43. Lietuvos geologijos tarnybos prie Aplinkos ministerijos direktoriaus 2020 m. lapkričio 10 d. įsakymu Nr. 1-401 buvo patvirtintas Šilutės rajono (duomenys neskelbtini) smėlio telkinio išteklių naudojimo planas ir nuspręsta dėl žemės sklypo, kadastro Nr. (duomenys neskelbtini), pagrindinės žemės naudojimo paskirties nustatymo. Šiuo įsakymu ieškovui nuosavybės teise priklausančio žemės sklypo, kurio pagrindinė žemės naudojimo paskirtis – žemės ūkio, šiame sklype esančių žemės gelmių išteklių naudojimo laikotarpiui pagrindinė žemės naudojimo paskirtis nustatyta – kita, naudojimo būdas – naudingųjų iškasenų teritorijos.
44. Ieškovas nagrinėjamoje byloje ieškiniu prašė leisti jam be atsakovo sutikimo savo sąskaita atlikti servituto kelio, priklausančio atsakovui, remonto darbus, nepažeidžiant kelio matmenų, kadangi atsakovas tokio leidimo neduoda. Ieškovas nurodė, kad šiuo metu servituto kelio būklė yra labai prasta, todėl tam, kad galėtų išvežti savo sklype iškastą smėlį, būtina kelią suremontuoti, t. y. pagerinti, nuimant augalinį sluoksnį ir užvežant smėlio ir žvyro mišinį bei įrengiant kelio pakraščiuose vandens nutekėjimo griovius, nepažeidžiant kelio matmenų.
45. Nors bylą nagrinėję teismai vertino, kad veiksmai, kuriuos ieškovas ketina atlikti atsakovo žemės sklypo dalyje, kurioje 2009 m. kovo 5 d. apskrities viršininko įsakymu Nr. 4-1394-(1.3) nustatytas kelio servitutas, yra kelio remonto darbai ir nagrinėjamoje byloje patenkinus ieškinį leista ieškovui be atsakovo sutikimo atlikti servituto kelio remonto darbus, nepažeidžiant kelio matmenų, kaip minėta šios nutarties 36 punkte, byloje nustatyta, kad atsakovo žemės sklype yra daugiametė pieva, ant visos jos yra augalinis sluoksnis, jokios kelio sankasos nėra.
46. Pagal Kelių įstatymo 2 straipsnio 5 dalyje nustatytą teisinį reguliavimą, kelio elementai yra: žemės sankasa, kelio grioviai ir kitos vandens nuleidimo sistemos, sankryžos, autobusų sustojimo aikštelės, poilsio aikštelės, pėsčiųjų ir dviračių takai, kelio statiniai, techninės eismo reguliavimo priemonės, želdiniai, esantys kelio juostoje, kelio oro sąlygų stebėjimo ir transporto eismo apskaitos, apšvietimo ir kiti įrenginiai su šių elementų užimama žeme.
47. Įvertinusi tai, kas nurodyta šios nutarties 44–46 punktuose, teisėjų kolegija nusprendžia, kad ieškovo veiksmai, kuriems atlikti nagrinėjamoje byloje jis prašė teismo leidimo, vertintini ne kaip kelio remontas, bet kaip kelio tiesimas (įrengimas). Augalinių sluoksnių padengto žemės sklypo, kuriame yra daugiametė pieva, vieta, neturinti nė vieno kelio elemento, nors joje ir nustatytas kelio servitutas, nėra kelias Kelių įstatymo prasme. Augalinių sluoksnių pašalinimas ir pagrindinių kelio elementų – kelio sankasos, kurią, kaip nurodė ieškovas, ketinama supilti iš smėlio ir žvyro mišinio, įrengimas bei griovių įrengimas kelio pakraščiuose vandeniui nutekėti yra kelio tiesimas (įrengimas), bet ne jo remontas. Negali būti remontuojama tai, ko nėra.
48. Teisėjų kolegija pažymi, kad kelio servitutas yra vienas iš žemės servitutų. Juo suteikiama teisė naudotis kitam asmeniui nuosavybės teise priklausančio žemės sklypo dalimi, esančia konkrečioje sklypo vietoje, susisiekimo tikslais. Tokia žemės sklypo vieta (servituto kelias) gali turėti kelio elementų Kelių įstatymo prasme, bet gali jų ir neturėti. Svarbu, kad tokia žemės sklypo vieta kiek įmanoma labiau atitiktų kelio (tako) reikalavimus.
49. Teisėjų kolegija pažymi ir tai, kad servituto turėtojas, vykdydamas CK 4.114 straipsnyje nustatytą pareigą tinkamai išlaikyti tarnaujantįjį daiktą ir CK 4.113 straipsnio 3 dalyje nustatytą prievolę statyti statinius, sodinti augalus ar atlikti kitus darbus tam, kad būtų užtikrinta galimybė naudoti pagal paskirtį jam priklausančią viešpataujančiąjį daiktą ir nebūtų pažeidžiamas tarnaujančiojo daikto savininko teisės ir teisėti interesai, privalo elgtis taip, kad būtų minimaliai ribojamos tarnaujančiojo daikto savininko teisės.
50. Kaip minėta šios nutarties 40 punkte, 2009 m. kovo 5 d. apskrities viršininko įsakymu Nr. 4-1394-(1.3) nustatytu kelio servitutu ieškovui buvo suteikta teisė važiuoti atsakovo žemės sklypu (konkrečiai jo vieta, dėl kurios nagrinėjamoje byloje ginčo nėra) ne bet kokiomis (įvairiomis) transporto priemonėmis, bet tik žemės ūkio veiklai naudojama technika, o žemės ūkio darbų sezoninis pobūdis lėmė ir naudojimosi kelio servitutu suteikiamomis teisėmis sezoniskumą bei intensyvumą.
51. Pakeitus ieškovui nuosavybės teise priklausančio žemės sklypo pagrindinę žemės naudojimo paskirtį iš žemės ūkio į kitą ir nustačius naudojimo būdą – naudingųjų iškasenų teritorijos, teisę žemės sklypą naudoti pagal naujai nustatytą pagrindinę žemės naudojimo paskirtį ir naudojimo būdą (vežti sunkvežimiais smėlį ir važiuoti kita smėlio karjerui eksploatuoti naudojama technika) ieškovas ketina įgyvendinti pasinaudodamas atsakovo sklype nustatytu kelio servitutu, kuriuo, kaip pirmiau minėta, jam suteikta teisė važiuoti tik žemės ūkio veiklai naudojama technika.
52. Vadinasi, teismo leidimas be atsakovo sutikimo jo žemės sklype 2009 m. kovo 5 d. apskrities viršininko įsakymu Nr. 4-1394-(1.3) nustatyto servituto kelio vietoje įrengti smėlį vežančioms transporto priemonėms tinkamą važiuoti kelią ieškovui reikalingas siekiant įgyvendinti teisę, kuri jam nebuvo suteikta minėtu įsakymu nustatant kelio servitutą, t. y. teisę, kurios jis neturi.
53. Todėl teisėjų kolegija sutinka su atsakovo kasacinio skundo argumentu, kad, nagrinėjamoje byloje patenkinus ieškinį, buvo pakeistas

ieškovui kaip servituto turėtojai nustatyto kelio servituto turinys, nors reikalavimas pakeisti servituto turinį byloje nebuvo pareikštas ir bylą nagrinėję teismai jo nesprendė.

54. Kiti kasacinio skundo argumentai neturi reikšmės nei teisingam bylos išnagrinėjimui, nei teismų praktikos formavimui, todėl teisėjų kolegija dėl jų nepasisako.
55. Teisėjų kolegija, remdamasi išdėstytais argumentais, konstatuoja, kad bylą nagrinėję teismai neteisingai aiškino kelio servituto turinį reglamentuojančias CK normas, todėl priėmė neteisėtus procesinius sprendimus. Pirmosios instancijos teismo sprendimas, kuriuo patenkintas ieškinys, ir apeliacinės instancijos teismo nutartis, kuria pirmosios instancijos teismo sprendimas paliktas nepakeistas, naikintini ir priimtinas naujas sprendimas – ieškinį atmesti (Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso (toliau – ir CPK) 346 straipsnio 2 dalies 1 punktas, 359 straipsnio 1 dalies 4 punktas, 3, 4 dalys).

Dėl bylinėjimosi išlaidų

56. CPK 93 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad šaliai, kurios naudai priimtas sprendimas, jos turėtas bylinėjimosi išlaidas teismas priteisia iš antrosios šalies, nors ši ir būtų atleista nuo bylinėjimosi išlaidų mokėjimo į valstybės biudžetą. CPK 93 straipsnio 5 dalyje nustatyta, kad jeigu apeliacinės instancijos teismas ar kasacinis teismas, neperduodamas bylos iš naujo nagrinėti, pakeičia teismo sprendimą arba priima naują sprendimą, jis atitinkamai pakeičia bylinėjimosi išlaidų paskirstymą.
57. Atsakovas pirmosios ir apeliacinės instancijos teismuose patyrė šias išlaidas: 450 Eur už faktinių aplinkybių konstatavimą ir 2100 Eur advokato pagalbai apmokėti pirmosios instancijos teisme, 700 Eur atstovavimo išlaidų apeliacinės instancijos teisme, 700 Eur atstovavimo išlaidų pirmosios instancijos teisme, 85 Eur žyminio mokesčio už apeliacinį skundą ir 900 Eur atstovavimo apeliacinės instancijos teisme. Atsakovo patirtos atstovavimo išlaidos neviršija Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2004 m. balandžio 2 d. įsakymu Nr. 1R-85 „Dėl Rekomendacijų dėl civilinėse bylose priteistino užmokesčio už advokato ar advokato padėjėjo teikiamą pagalbą maksimalaus dydžio patvirtinimo“ (toliau – Rekomendacijos) 8.2, 8.9, 8.11 punktuose nustatytų maksimalių sumų. Atmetus ieškinį, iš viso iš ieškovo atsakovui priteistinas 4935 Eur pirmosios ir apeliacinės instancijos teisme patirtų bylinėjimosi išlaidų atlyginimas.
58. Teismų patirtos išlaidos, susijusios su procesinių dokumentų įteikimu, neviršija Lietuvos Respublikos teisingumo ministro ir Lietuvos Respublikos finansų ministro 2020 m. sausio 13 d. įsakymu Nr. 1R-19/1K-2 „Dėl minimalios valstybei priteistinos bylinėjimosi išlaidų sumos nustatymo“ patvirtintos minimalios valstybei priteistinos 5 Eur bylinėjimosi išlaidų sumos, todėl jų atlyginimas nepriteisiamas.
59. Už kasacinį skundą atsakovas sumokėjo 50 Eur žyminio mokesčio, taip pat patyrė 2150 Eur atstovavimo išlaidų. Atsakovas pateikė šias išlaidas pagrindžiančius įrodymus. Atsakovo patirtos kasaciniame teisme atstovavimo išlaidos neviršija Rekomendacijos 7 dalies, 8 dalies 12 punkte nustatytų maksimalių sumų, todėl iš ieškovo atsakovui priteisiamas šių išlaidų atlyginimas.
60. Susumavus 57 ir 59 nutarties punkte nurodytų atsakovui atlygintinų bylinėjimosi išlaidų dydį, atsakovui iš ieškovo priteisiamas 7135 Eur bylinėjimosi išlaidų atlyginimas.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 359 straipsnio 1 dalies 4 punktu, 362 straipsnio 1 dalimi,

n u t a r i a :

Panaikinti Tauragės apylinkės teismo 2022 m. birželio 22 d. sprendimą ir Klaipėdos apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2022 m. spalio 7 d. nutartį ir priimti naują sprendimą – ieškinį atmesti.

Priteisti atsakovui A. S. (a. k. (duomenys neskelbtini) iš ieškovo V. O. (a. k. (duomenys neskelbtini) 7135 (septynis tūkstančius vieną šimtą trisdešimt penkis) Eur bylinėjimosi išlaidų atlyginimo.

Ši Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartis yra galutinė, neskundžiama ir įsiteisėja nuo priėmimo dienos.

Teisėjai Danguolė Bublienė

Gražina Davidonienė

Algirdas Taminskas